

F. t. I. om Forskningspolitisk Råd og forskningsråd

*Bemærkninger til lovforslaget**Almindelige bemærkninger*

A. De gældende regler

De gældende regler for forskningsråd og Planlægningsrådet for Forskningen er fastsat i lov nr. 199 af 24. maj 1972 med senere ændringer, jf. lovbekendtgørelse nr. 765 af 6. november 1986 (Optrykt som bilag).

Ifølge loven er oprettet seks forskningsråd og et Planlægningsråd for Forskningen.

Forskningsrådenes områder er: De tekniske videnskaber, naturvidenskaberne, lægevidenskaberne, jordbrugs- og veterinærvidenskaberne, samfundsvidenskaberne og de humanistiske videnskaber. Forskningsrådenes opgaver er at rådgive offentlige myndigheder og institutioner og eventuelt også private institutioner og virksomheder i forskningsanliggender. Derudover skal de følge udviklingen inden for dansk og international forskning og efter ansøgning støtte dansk forskning.

Endvidere skal de ifølge loven tage initiativ til og støtte forskningsopgaver, som det skønnes påkrævet at søge løst, og virke for en samordning af den danske forskningsindsats. Det bestemmes i loven, at rådene skal bestå af 10 til 15 medlemmer, der beskikkes af undervisningsministeren. Mindst en trediedel af medlemmerne skal beskikkes efter indstilling af de institutioner m.v., hvortil de højeste uddannelser inden for det pågældende område er henlagt.

Loven fastlægger endvidere Planlægningsrådet for Forskningsopgaver, som består i at rådgive regering og Folketing i forskningspolitiske anliggender og virke for og fremsætte forslag om udvikling og udnyttelse af dansk forskning. Derudover skal rådet udarbejde prognoser og følge udviklingen inden for dansk og udenlandsk forskning, samt udtale sig om forskningsrådenes budgetforslag. Endelig er det i loven fastsat, at rådet skal bestå af 15 medlemmer, hvoraf de 8 beskikkes i deres personlige egenskab og 7 efter indstilling fra henholdsvis de seks forskningsråd og forskningscenteret Risø.

B. Baggrunden for lovforslaget

237 Fremsatte lovforslag (undt. finans- og tillægsbev. lovforslag)

Hensigten med lovforslaget er først og fremmest at tilvejebringe en hjemmel til at styrke de forskningsrådgivende organers autoritet og udvide deres funktionsområde. Den foreslåede strukturændring har som formål at gøre ikke blot Forskningspolitisk Råd, men også forskningsrådene rådgivende for både Folketinget og regeringen og dermed alle ministeriernes ressortområder.

Planlægningsrådet for Forskningen og de seks forskningsråd har i de fleste henseender indfriet de forventninger, der blev stillet til dem ved oprettelsen. Forskningen har imidlertid i de sidste årtier udviklet sig til at være en faktor, der spiller en stor rolle inden for alle områder i samfundet. Der er derfor behov for en langsigtet, strategisk forskningspolitik, der går på tværs af fag- og sektorgrænser.

Samtidig er der brug for en rådgivende struktur, der på tværs af sektorerne kan rådgive regeringen i forskningspolitiske spørgsmål og som kan fremlægge forslag til prioritering og tage initiativer.

Regeringen har brug for et overordnet organ, Forskningspolitisk Råd, der kan rådgive om forskningens betydning for den danske samfundsudvikling i bredeste forstand og hjælpe med en overordnet koordinering og prioritering af de samlede ressourcer til forskning. Og regeringen har brug for forskningsråd, der inden for brede faglige områder på tværs af forskningssektorerne kan intensivere og koordinere forskningsindsatsen.

Forskningspolitisk Råd skal bestå af en formand og otte medlemmer, der alle beskikkes af undervisnings- og forskningsministeren. Det er hensigten, at beskikkelserne skal ske efter en drøftelse med de ministre, som har store forskningsbevillinger, således at de kan få lejlighed til at udtale sig og stille forslag om egnede kandidater.

I dag afspejler forskningsrådsstrukturen ret nøje den traditionelle fagopdeling ved de højere uddannelsesinstitutioner. Dette medfører, at de enkelte råd i praksis er for snævert knyttet til bestemte læreanstalter eller til de respektive fakulteter på universiteterne. Der er behov for en forenkling, hvorefter færre råd omfatter bredere fagområder, og arbejder på tværs af sektorgrænserne.